

Zsadány község rövid bemutatása

Zsadány földrajzi elhelyezkedése:

Zsadány a Trianoni békeszerződésig az ország közepén Nagyváradhoz 35 km-re helyezkedett el, ma az ország periferiáján a legközelebbi magyarországi nagyvárostól Debrecentől 75 km-re található.

Magyarországon belül a keleti határtól 10 km-re található Zsadány belterülete, de bizonyos külterületei 4 km-re vannak Románia határától.

A valamikori Bihar megyei település ma Békés megye észak-keleti csücskében található, Sarkad kisvárostól 30 km-re. Gyulától 45 km-re, Békéscsabától 55 km-re. Ez utóbbi két város is csak közepes nagyságú, együttesen sem érik el a Nagyvárad nagyságának a felét.

Zsadány ma a Dél- Alföldi régióhoz tartozik melynek központja Szeged, Zsadánytól 170-180 km-re

Zsadány vizekben gazdag alföldi tájon, a Kis-Sárréten található, 6586 ha-on terül el, melyből 192 ha belterület, 6303 ha külterület, 90 ha zártkert.

Termelőhely szerint csoportosítva a 6586 ha:

szántó 4474 ha

gyep rét 133 ha

gyep legelő 843 ha

erdő 341 ha

kert 41 ha

szőlő 3 ha

kivett 585 ha

halastó 163 ha

egyéb 3 ha a Szeghalom Városi Földhivatal adatszolgáltató szerint.

A Sebes-Körös folyótól 6 km-re, de nem árvízveszélyes helyen van Zsadány. Ivóvízbázisa a legjobb az országban. A talaj mélye termálvizet, gázt és kőolajat rejt az értékes ivóvízen kívül. Zsadány területéhez tartozik az 1900 ha-os Biharugrai tórendszerből 163 ha, amely Magyarország második legnagyobb mesterséges tórendszere. Zsadányt több tanyaközpont veszi körül, Bölcsi, Fancsika, Orosi, Tölgyfás, de már csak Fancsika lakott nagyobb

létszámban.

Zsadányból 647 ha a Körös-Maros Nemzeti Park Kis-Sárrét területének része, halastavak, szikes puszták, erdők, nádasok csodálatos élővilágával.

Zsadány társadalmi-gazdasági helyzete:

A XX. század elején a "zsíros" Zsadányban 3700 lakos élt, ma már csak 1867 fő. Ebből 670 fő a munkaképes korú lakosság, melyből 250 fő a munkanélküli, tehát közel 40 %-os, amely az országos átlag ötszöröse, kirívóan magas. Téli időszakban 320 főt is eléri a munkanélküliek száma, amely 50%-hoz közeli arány. Az abszolút és relatív mértékben is magas munkanélküli réteg közel egy évtizede, a rendszerváltás óta nem talált állást. Az Önkormányzat állami támogatással közhasznú és közmunka programok keretén belül évente 100-150 főt foglalkoztat.

Szociális érzékenysége és rászorultsága a családoknak igen magas, bizonyítja ezt, hogy 380 gyermek részesül kiegészítő családi pótlékban.

A településen vegyes lakosság él: a lakosság többsége magyar, ezenkívül a török hódoltsági időkből itt maradt török származásúak, nyelvüket elvesztett románok, szlovákok, cigányok vegyesen élnek példás együttélésben. A településen etnikai jellegű gondok egyáltalán nincsenek, amire büszke a helyi lakosság.

A lakosság korszerinti megoszlása:

0-14 év közötti lakosok 360 fő

15-17 év közötti lakosok 68 fő

18-60 év közötti lakosok 1.085 fő

61 év feletti lakosok 354 fő

A településen fő megélhetési forrás a mezőgazdaság, jelenleg 422 család él őstermelésből vagy egészíti ki nyugdíját, jövedelmét e tevékenységgel. A birtokrendezés a kárpótlás után még évekig el fog húzódní. Az 1997-2000. években a mezőgazdaságból alig lehetett nyereséget termelni: az első két évben az alacsony felvásárlási árak miatt, a második két évben pedig a belvíz és az aszálykárak miatt.

A termelők elszegényedtek-eladósodtak. Nagyüzemi növénytermesztés két kft-ben és két új típusú szövetkezetben folyik, mindegyikében több száz hektáron, de jelentős munkaerőt nem köt le egyik vállalkozás sem, mert gépi munkát igénylő növényeket termesztene. Intenzív kézi munkát igénylő növényeknek nincs hagyománya. Egyedül a gyógynövények, (kamilla, bodza, kökény, csipke, cickafark, zsálya) és még vagy 50 féle növénygazdasága érdemel említést. Új növény az olajtök, mely viszonylag jól jövedelmez.

Nagyüzemi állattenyésztés egy tehéntelegen van, ahol 50%-os kihasználtságot sem éri el a jelenlegi állomány, amely Holsten-Friz tehenekből áll. Itt is csupán egy tucat ember kap munkát.

A kistermelői tejfelvásárlás 2002 évben megszűnt, az évi 2500 db kisüzemi hízó sertés értékesítés a változó felvásárlási árak miatt nem mindig hoz jövedelmet. Relatívan jobban

jövedelmez a kb. 1500 db anyabirkát tartó gazdáknak a bárány értékesítés és a 30-40000 db éves libatartás.

Említést érdemel az amerikai gyártmányú Bericó típusú terményszárító és a hozzátartozó közel 1000 vagonos gabonátároló.

A település egyetlen komoly ipari üzeme az évi 5000 tonnás teljesítményű búza őrlőmalom a hozzátartozó pékséggel. Egy-egy manufakturális üzem ruhavarrással, bútorgyártással foglalkozik. Elsősorban olyan munkahelyek hiányoznak, amelyek termeléssel és szolgáltatással foglalkoztatnák a jelentős munkanélküli létszámot.

Az idegenforgalom lehetne ez a szolgáltatás, amely Nemzeti Parkot látogató, horgász és vadász turizmust jelentene. Ezek jelenleg is vannak, de kicsi a fizetőképes idelátogató vendégkör, elsősorban a teljes ellátottság, kiszolgálás hiánya miatt.

Zsadány infrastrukturális ellátottsága:

Zsadány megközelítését a viszonylag rossz úthálózat nehezíti. A 4229 számú úton Gyula és Debrecen irányából mégis jól megközelíthető. A Budapestre vezető utak állapota rossz. Budapestről a 4-es főúton, vagy az M-5-ös autópályán lehet elérni Zsadányt, de a legjobb útvonal az M-3-as Füzesabony, Tiszafüred, Kunmadaras, Karcag, Bucsa, Füzesgyarmat, Darvas, Csökmő, Komádi, Zsadány, útvonal jelenleg Budapestre és onnan Zsadányba.

1968-ban kiépült a helyi vízbázisra alapozott ivóvíz hálózat, a lakások 95%-a be van kötve, több mint 60%-a fürdőszobával ellátott. Az ivóvíz talán a legjobb az országban.

1996-ban kiépült a földgázhálózat és a lakások 60%-a rákötött. Biztosított a jelenlegi gázigény többszörösének a felhasználása, amely hazai gázmezőkről, a térségből származik. Az ipari fogyasztók száma kevés.

1997-ben kiépült a vezetékes telefonhálózat a világ ma ismert legjobb technológiájával.

1995-1997-ben 2db mobil telefontorony épült a településen: a Westel 60-as, a Westel 30-as is jól használható Zsadányban, a 20-as és a 70-es körzetszámúak már kevésbé jól használhatók.

Zsadányban 3.5 km a belterületet átszelő közút és 2,5 km a saját tulajdonú burkolt út, a 14.5 km-es úthálózatnak ez csak 35%-a. A maradék 9 km is járható, mert kő alapja van, de nem portalanított, tehát sáros az út esős időben.

A községi Önkormányzat Hivatala 10 fővel dolgozik. Általános Iskolát 220 diáknak, óvodát 90 gyermeknek tart fenn a település. Saját egészségügyi központunk van, ahol háziorvosi, fogorvosi, védőnői ellátás van. Itt működik egy mentőállomás 14 fővel, 2 mentőkocsival éjjel, nappal. Gyógyszertár hétfőtől péntekig van nyitva.

Zsadányban van a térség öt településének rendőrségi központja 10 fővel, amely az országban talán a legjobb közbiztonságot garantálja.

2002-ben adtuk át a 22 férőhelyes idősek bentlakásos otthona épületét, amely egyben az idősek nappali ellátásának és a házi segítségnyújtásnak is a központja. Napközi otthonos konyhánk, étkezdénk működik, 350 főnek főznek rossz körülmények között. A Szociális és Családügyi Minisztérium támogatásának köszönhetően a konyhatechnikai eszközök megújultak, megfelelnek a HACCP rendszer előírásainak.

A településen egy önkormányzati vendégház 7 fő és egy vadászház 4 fő befogadására alkalmasan várja a turistákat, összkomfortos mind a két épület. A magánlakásokban a vendégfogadás szervezeten nem jellemző.

Hiányzik a teljes településen a szennyvízhálózat és hiányzik a szennyvíztisztító mű. A lakossági szemétszállítás megoldott, de a szemételep nem engedélyezett. Ezért 2002. július 1.-től a településről elszállítja a szemetet a TAPPE Kft. A szennyvízhálózatra terv készült, de pályázatokon nem nyert a település. Jelenleg a szennyvizet kezeletlenül, szippantó kocsival az arra kijelölt helyre szállítjuk. .

Legnagyobb kincsünk az egészséges ivóvíz, amely palackozható lenne, a melegvíz kutak, amelyek hasznosítása megoldatlan, a Körös-Maros Nemzeti Parkhoz tartozó halastavak, erdők, szikes legelők, zsombékosok. Fontos a 4474 ha szántó is, bár ezek területe az erdők növekedésével csökken. Az Alföldön a legnagyobb erdők térségünkben találhatók. Településünk halakban, apróvadakban gazdag, több mint 260 fészkelő és átvonuló madárfajjal. Megjelentek a gímszarvasok és a vaddisznók, mint vadászható vadak.

A humán infrastruktúra, fejlesztésre szorul, főleg az értelmiségiek száma kevés, viszont sok a jól képzett szakmunkás, főleg az építőipari, vasipari, mezőgazdasági szakmákban.

Zsadány, a mai időnek megfelelően modern rendezési tervvel nem rendelkezik, készítését, tervezzük és fontos feladatnak tekintjük, beadtuk a rendezési terv pályázatunkat a megyei Területfejlesztési Tanácshoz.

A közvilágítási hálózat korszerűsítését 2002. márciusában végeztük el a Titász Rt. előfinanszírozásában.

A belterületi és külterületi csapadékvíz elvezető hálózat kiépült, de folyamatos karbantartása nem megoldott és hiányoznak a szivattyútelepek a befogadó csatornákkal. Külterületi úthálózat folyamatosan karbantartást igényel.

Autóbusz közlekedés viszonylag jó, naponta járatpárok indulnak a közeli és távoli városokba, így Szeghalomra, Gyulára, Békéscsabára, Debrecenbe, Miskolcra Budapestre. Gond azonban, hogy hajnali Gyulára induló munkásbusz csak átszállással oldható meg, így a reggel 6 órai munkakezdésre nem lehet Gyulára érkezni Zsadányból.

Az elkövetkező évek legfontosabb feladatai:

- munkahelyek megtartása, újak létesítése
- ipari park tervezése, kivitelezése, pályázaton keresztül

- a településre vezető úthálózat megjavítása
- Körösnagyharsánynál a közúti vasúti határátkelő megnyitása
- mezőgazdasági termékszerkezet átalakítása a piaci versenyképesség javítása
- idegenforgalom beindítása (vadspark, horgászó)
- új konyha, étkezde, étterem (idegenforgalmi célokra is)
- szennyvíztisztító mű megépítése